

BARAZA LA WAWAKILISHI ZANZIBAR

Simu Nam. + 255 24 2230602/1
Fax Nam. + 255 24 2230215
Tovuti: www.zanzibarassembly.go.tz

SANDUKU LA BARUA 902,
ZANZIBAR
Barua Pepe: zahore@zanlink.com

HOTUBA YA MWENYEKITI WA KAMATI YA USTAWI WA JAMII YA BARAZA LA WAWAKILISHI KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA YA AFYA KWA MWAKA WA FEDHA 2018/2019

UTANGULIZI

Mheshimiwa Spika, naomba nimshukuru Mwenyezi Mungu mtukufu kwa kutuwezesha kuwa na afya njema na kuweza kusimama mbele ya Baraza lako tukufu katika kutekeleza majukumu ya kulijenga taifa letu. Pia, nachukua nafasi hii adhimu kwa moyo wa dhati kabisa, kukushukuru wewe binafsi kwa kunipa nafasi hii muhimu ya kutoa maoni ya Kamati ya Ustawi wa Jamii kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Afya kwa mwaka wa fedha 2018/2019. Unapozungumzia maendeleo ya sekta ya afya Zanzibar, vyovyote lazima tumwagie sifa maalum Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi Dr. Ali Mohammed Shein kwa dira na miongozo imara ya kuimarisha afya nchini mwetu.

Mheshimiwa Spika, Natoa pongezi kwa Waziri wa Afya Mheshimiwa Hamad Rashid Mohammed kwa kuteuliwa kuiongoza Wizara hii ambayo ina changamoto kubwa. Kutokana na kasi aliyoanza nayo Kamati ya Ustawi wa Jamii inaamini kuwa changamoto nyingi zitapungua na baadhi yao kumalizika kabisa. Naomba nimpongeze tena Mheshimiwa Waziri kwa kasi yake hiyo na naahidi mbele ya Baraza lako tukufu kuwa Kamati ya Ustawi wa Jamii na Wajumbe wote wa Baraza la Wawakilishi kwa ujumla wake, tutampa ushirikiano wa hali na mali katika kutatua matatizo yaliyopo katika sekta ya Afya. Aidha, naomba nimpongeze Naibu wa Wizara hii Mheshimiwa Harous Said Suleiman kwa mashirikiano makubwa anayoendelea kuipatia Kamati hii.

Mheshimiwa Spika, Naomba nichukue nafasi hii nitoe pongezi za kipekee kwa Wajumbe wa Kamati ya Ustawi wa Jamii ambapo michango yao kwa kiasi kikubwa imekua inajenga na kulisogeza mbele gurudumu la maendeleo ya sekta ya afya.

Mheshimiwa Spika, Naomba kuchukua fursa hii kuwatambua Wajumbe wa Kamati kama ifuatavyo:

1. Mhe. Dr Mwinyihaji Makame Mwadini	Mwenyekiti
2. Mhe. Tatu Mohammed Ussi	Makamo Mwenyekiti
3. Mhe. Hidaya Ali Makame	Mjumbe
4. Mhe. Makame Said Juma	Mjumbe
5. Mhe. Masoud Abraham Masoud	Mjumbe
6. Mhe. Mwanaasha Khamis Juma	Mjumbe
7. Mhe. Viwe Khamis Abdalla	Mjumbe
8. Ndg. Aziza Waziri Kheir	Katibu
9. Ndg. Khamis Hamad Haji	Katibu

Mheshimiwa Spika, Sekta ya afya ni miongoni mwa sekta nyeti ambazo zinahitaji umakini wa hali ya juu kutokana na huduma zinazohitajika kwa wananchi. Ni wazi kuwa kutokana na unyeti wa huduma hizo, bajeti inayohitajika ni kubwa ili kukidhi mahitaji yanayoongezeka kila siku kutokana na ongezeko la idadi ya watu na mwamko mkubwa wa jamii kwenda hospitali wanapoumwa tofauti na zamani.

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu inachukua nafasi hii kuipongeza Serikali ya Mapinduzi Zanzibar kwa uamuzi wake wa kuiongezea bajeti Wizara ya Afya kwa asilimia 27.9 na ongezeko la asilimia 97.6 kwa bajeti ya uendeshaji ambazo ni shilingi 101,554,000,000/= ambapo bajeti ya mwaka jana 2017/2018 ilikuwa ni shilingi 72,936,229,000/.Kwa upande wa Hospitali ya Mnazi Mmoja, imeongezwa kwa ongezeko la zaidi ya asilimia 100. Kamati ya Ustawi wa Jamii kwa dhati kabisa inaipongeza Serikali kwa uamuzi wake huu ambao ni uamuzi wa busara hasa tukizingatia hali halisi ya maisha na uchumi wa wananchi wetu. Jambo hili linaonesha kwa uwazi nia ya Serikali ya kuwaondolea mzigo wananchi wake ambao kwa muda mrefu walikua na kilio cha ukosefu wa dawa katika hospitali zetu.

Mheshimiwa Spika, katika utekelezaji wa bajeti Wizara ya Afya ina program kuu nne ambazo ni:-

- i) Programu ya Kinga na Elimu ya Afya;
- ii) Programu ya Tiba;
- iii) Programu ya Hospitali ya Mnazi Mmoja; na

iv) Programu ya Usimamizi wa Sera na Utawala.

Mheshimiwa Spika, Katika utekelezaji wa Programu hizo, bajeti ya kutosha inahitajika ili lengo liweze kufikiwa na wananchi waweze kunufaika. Pamoja na juhudi zilizochukuliwa na Serikali za kuongeza bajeti ya Wizara ya Afya hasa katika suala zima la ununuzi wa dawa, Kamati inasisitiza uongezwaji wa bajeti hiyo katika sekta nzima ya afya hasa tukizingatia kuwa afya ndio nguzo ya kila kitu kwa mwanadamu.

Mheshimiwa Spika, Kamati imeridhishwa na juhudi za kuimarisha huduma za afya zinazochukuliwa na Serikali ya Mapinduzi Zanzibar kuviwezesha vituo vya afya vilivyopo maeneo mbali mbali ambavyo vingi vimegatuliwa. Bado ipo haja kubwa ya kuimarishwa vituo hivi kwa kuweka wafanyakazi wa kutosha, kuwepo kwa madaktari katika vituo pamoja na dawa basi vitasaidia sana kupunguza idadi ya wananchi wanaokwenda Hospitali kuu ya Mnazi Mmoja ambayo hivi sasa Serikali imefanya ndio Hospitali ya Rufaa kwa nchi yetu.

Mheshimiwa Spika, Katika utekelezaji wa ugatuzi, Kamati imeshuhudia mafanikio kadhaa ambapo hapo awali hayakuwepo. Hata hivyo, Kamati inaona ipo haja kwa Serikali kuharakisha juhudi za kuwapatia mafunzo watendaji wanaohusika na ugatuzi ili changamoto zilizopo kwa sasa kutokana na ugatuzi ziweze kupungua au kuondoka kabisa.

PROGRAMU YA KINGA NA ELIMU YA AFYA

Mheshimiwa Spika, Programu hii utekelezaji wake unahitaji fedha za kutosha ili lengo liweze kufikiwa kutokana na mambo mengi ya msingi kubebwa na program hii. Masuala ya kinga pamoja na kuimarisha kampeni za chanjo na utoaji wa elimu ya afya ni miongoni mwa mambo muhimu ambayo yanahitaji kupewa kipaumbele cha hali ya juu. Kamati ya Ustawi wa Jamii inazidi kuisisitiza umuhimu wa kutoa elimu kwa wananchi kutokana na maradhi mbali mbali yanayoweza kuibuka katika jamii yetu kama hivi mripuko uliopo wa homa ya muungano.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii inazidi kuisisitiza Serikali kuongeza bajeti katika program hii kutokana na malengo yaliyopangwa kutekelezwa yakiwemo ya kuimarisha huduma za kinga dhidi ya magonjwa yasiyoambukizwa ukiwemo ugonjwa wa saratani. Wakati wa ziara za Kamati, Kamati ilielezwa kuwa Wizara ina mpango maalum wa kuliimarisha jengo la wagonjwa wa saratani. Hata hivyo, Kamati inasikitika sana kutokana na jengo kutokarabatiwa kwa wakati ambao ulipangwa na kusababisha huduma zilizokusudiwa kutopatikana kama ilivyoahidiwa mbele ya Kamati ingawa baadhi ya huduma hizo zimeanza kutolewa.

Mheshimiwa Spika, Programu ya Kinga na Elimu ya Afya kwa mwaka 2017/2018 ilipatiwa jumla ya Tsh 21,237,830,000/= ambapo hadi kufikia Machi 2028 jumla ya shilingi 15,022,451,964/= sawa na asilimia 70.7 zilitumika. Kwa mwaka ujao wa fedha Programu ya Kinga na Elimu ya Afya imetengewa jumla ya shilingi 19,669,126,000/- sawa na asilimia 19.4 ya bajeti ya Wizara. Kamati inaiuliza Wizara hivi tuko “serious” na kukinga maradhi kwa kutenga asilimia 19.4 ya bajeti ya Wizara?

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu inaiomba Wizara kwa bajeti ya mwakani ihakikishe inaongeza fedha kwa ajili ya kutekeleza malengo mengi yaliyokusudiwa kufanywa ili kuwasaidia wananchi wetu na hasa ikizingatiwa kuwa maradhi mengi ya kuambukiza hayana miadi na yanakuja kwa mripuko. Kwa kuzingatia hali hiyo ni vyema kuimarisha huduma za afya ya mazingira na elimu ya afya katika sehemu zote. Suala la uingiaji wa watu katika sehemu za bandari na viwanja vya ndege lipewe uzito unaostahiki kwa kuweka bajeti ya kutosha.

PROGRAMU YA TIBA

Mheshimiwa Spika, Bajeti iliyopita ya Wizara ya Afya katika program hii ilijipangia mambo mengi na miongoni mwao ni pamoja na kuimarisha upatikanaji wa dawa pamoja na kununua vifaa vya uchunguzi na kusimamia sheria mbali mbali za taasisi zinazosimamiwa na Wizara ya Afya. Hata hivyo mipango hiyo haikuweza kufanikiwa kwa kiasi kikubwa kutokana na ufinyu wa bajeti uliokuwa unaikabili Wizara na kupelekea baadhi ya Hospitali na vituo vya afya kukosa vifaa muhimu. Halikadhalika bajeti kubwa kutumika katika kusafirisha wagonjwa kupelekwa nje ya nchi kwa uchunguzi.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii katika ziara zake za kikazi ilikutana na changamoto nyingi ambazo chanzo chake kikuu ni ukosefu wa fedha. Katika ziara hizo Kamati ilielezwa kufanyiwa ukarabati kwa baadhi ya Hospitali ikiwemo Hospitali ya Chake Chake ambapo ukarabati haukufanyika kutokana na ufinyu wa bajeti, kukarabati jengo la wagonjwa wa saratani na mengineyo. Kamati inaisistiza Serikali kuongeza bajeti kwa ajili ya kukamilisha yale yote yaliyopangwa na Wizara ili huduma za afya ziweze kuimarika. Haipendezi kuona wodi ya wagonjwa ndani ya Hospitaliinavujiwa seiling zotezimeoza na inahitaji kuweka mabeseni kukinga maji na kuweka pembeni vitanda . Suala kama hili haliwezi kungoja katika utekelezaji wake.

Mheshimiwa Spika, Katika bajeti ya mwaka huu, bajeti ya ununuzi wa dawa imeongezeka ikiwa na lengo la kupunguza malalamiko ya wananchi. Ongezeko hilo litasaidia kuondoa malalamiko mengi ambayo yalikuwa yakijitokeza kutokana na kukosekana kwa dawa katika hospitali zetu.

Mheshimiwa Spika, Naomba kuchukua nafasi kuisistiza Serikali kufanya juhudi za makusudi za kutafuta fedha kwa ajili ya ujenzi wa Hospitali ya Rufaa ya Binguni kutokana na ukweli kuwa kwa bajeti hii ya sasa tunayoipitisha fedha hazitotosha kuanza ujenzi mkubwa wa hospitali hiyo ambayo inatarajiwa kuwa ya kisasa na yenye vifaa vingi vya gharama kubwa.

PROGRAMU YA HOSPITALI YA MNAZI MMOJA

Mheshimiwa Spika, programu hii ina lengo la kuimarisha huduma zinazotolewa katika hospitali ya Mnazi Mmoja, Muembeladu na Hospitali ya Kidongo Chekundu. Bajeti iliyopita, program hii ilitengewa shilingi 10,380,579,000/= kwa lengo la kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi mkubwa ili kuwaondolea kero wananchi wanaopokea huduma zinazotolewa katika hospitali hizo. Hata hivyo, kutokana na ufinyu wa bajeti baadhi ya majukumu hayakuweza kufikiwa lengo lake lililokusudiwa kutokana na ukosefu wa fedha. Miongoni mwa majukumu yaliyopangwa ni pamoja na kuimarisha huduma za afya ya mama na mtoto huduma ambazo kwa namna ya kipekee zinahitaji fedha nyingi kwa lengo la kukinga afya ya mama na mtoto.

Mheshimiwa Spika, kwa mwaka ujao wa fedha 2018/2019 bajeti ya Hospitali ya Mnazi Mmoja imetengewa shilingi 14,802,000,000/=. Tunaipongeza sana Serikali kwa kuitikia wazo la Kamati na Wajumbe la kuongeza bajeti ya Program hii muhimu.

Mheshimiwa Spika, kutokana na umuhimu wa suala hilo, Wizara ya Afya kwa namna ya kipekee ilifanya uzinduzi wa mpango mkakati wa uzazi wa mpangilio kwa kipindi cha miaka mitano kuanzia mwaka 2018/2019 - 2022/2023. Kamati ya Ustawi wa Jamii ilikua ni miongoni mwa wadau walioalikwa katika uzinduzi huo kwa lengo la kutoa mawazo yatakayosaidia kuimarisha mpango huo na kupunguza vifo vya mama wajawazito na watoto.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii inaipongeza Wizara kwa uamuzi wake huo wa kuzindua mpango huu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania chini ya UNFPA ambao ndio wahisani wakubwa. Lengo kubwa la mradi huu ni kulinda afya ya mama na mtoto. Zanzibar ikiwa ni sehemu ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, imekuwa na kiwango kikubwa cha vifo vya akina mama vitokanavyo na uzazi wakati wa kujifungua au baada ya kujifungua na vifo vya watoto wachanga.

Mheshimiwa Spika, Utumiaji wa Uzazi wa Mpango unawezesha kuimarisha afya ya mama na mtoto. Tafiti zinaonyesha kuwa endapo uzazi wa mpango utakuwa unafanya kazi vizuri basi vifo vya akina mama wajawazito vitapungua kwa 30%. Kutokana na ukweli huo, naomba nichukue nafasi hii, kuwahamasisha Wajumbe wenzangu kufanya

juhudi mbali mbali za kuwahamasisha wananchi wetu kuzingatia suala la uzazi wa mpangilio.

Mheshimiwa Spika, nachukua nafasi hii kuelezea suala hili kutokana na ukweli kwamba, vituo vyetu vya afya vilivyopo ni vichache na mahitaji ni makubwa sana na kupelekea baadhi ya kina mama wajawazito kulala watatu watatu kwa wakati wa kujifungua na wengine hata kulazwa chini.

Mheshimiwa Spika, kwa wingi wa idaid ya wazazi wakati wa kujifungua basi hata kile kitanda cha kujifungulia hakitumiki. Wazazi wanajifungua kwenye vitanda vya kulalia ndani ya wodi. Hivyo, ipo haja Waheshimiwa sote kuunga mkono mpango huu kwa faida ya wananchi wetu. Suala hili linakubalika kidini na silka za kizanzibari.

PROGRAMU YA USIMAMIZI WA SERA NA UTAWALA

Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia program hii kwa bajeti iliyopita ilipanga kutekeleza mambo mbali mbali ikiwemo kufanya mapitio ya mfuko wa fedha kwa timu za afya ili uendane na mpango wa ugatuzi wa madaraka pamoja na kutengeneza miongozo ya kisera ya utoaji wa huduma za afya. Hii ni rai nzuri. Kamati inatoa baraka zake kwa asilimia mia moja.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaipongeza Serikali ya Mapinduzi Zanzibar kwa kauli ya mgonjwa kufanyiwa vipimo vyote katika Hospitali ya Mnazi Mmoja ikiwemo CT Scan, MRI na X-Ray bila malipo. Pongezi pia kwa kazi nzuri ya Wakala wa Chakula Dawa na Vipodozi kwa kusimamia vyema ukaguzi wa chakula na dawa zinazolingizwa nchini.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaipongeza sana kwa kukamilisha kazi ya ujenzi wa jengo la Maabara ya Mkemia Mkuu. Aidha hatua ya kuwekwamashine ya DNA ni ya mfano wa utekelezaji mzuri. Utafiti ni suala la msingi katika maendeleo ya Taasisi au fani yoyote. Kuanzishwa kwa taasisi maalum ya Tafiti za Afya (ZAHRI) ni wazo zuri sana na tunapongeza sana Mheshimiwa Rais Dr. Ali Mohammed Shein kwa maelekezo yake kufanikisha azma hio.

HITIMISHO

Mheshimiwa Spika, Mwisho naomba nikushukuru tena kwa kunipa fursa hii ya kuwasilisha hotuba ya bajeti ya Kamati ya Ustawi wa Jamii katika Baraza lako tukufu,

pia niwashukuru Wajumbe wako kwa utulivu wao waliouonesha wakati nawasilisha hotuba hii.

Mheshimiwa Spika, Nawaomba Wajumbe wako waichangie bajeti hii, wahoji na watoe mapendekezo yao panapohitajika na hatimaye kuipitisha baada ya kuafikiana kwa hoja mbali mbali watakazoibua wakati wa mjadala.

Mheshimiwa Spika, naomba kuwasilisha.

.....
Masoud Abraham Masoud,
Kny/Mwenyekiti,
Kamati ya Ustawi wa Jamii
Baraza la Wawakilishi,
Zanzibar.